

Albalab Ungdomsinnovasjon, 31.08.2026

Lesing er en ferdighet - men er det fremtidens viktigste læringsteknologi?

Jeg hadde lest et hundretalls bøker før jeg begynte på skolen. Jeg har fortsatt å lese hele livet, blant annet gjennom ti års universitetsstudier. Jeg er neppe den Lesekommisjonen trenger å overbevise om verdien av å kunne lese.

Men jeg er ikke sikker på hvor mye vi kommer til å lese i fremtiden.

Barn må lære å lese, og lære å lese godt. De må kunne forstå og kritisk vurdere en tekst, lese en instruksjon, en kontrakt, en avisartikkel og en roman. Men noe annet er å anta at skrift også i fremtiden skal være vårt viktigste grensesnitt mot kunnskap.

I århundrene etter Gutenberg ble skrift gradvis det dominerende massemediet for kunnskap og læring. Skolen vi kjenner i dag, er bygget rundt denne teknologien. Skulle du lære om fotosyntesen, Romerriket eller økonomi, måtte noen i praksis skrive det ned, og du måtte lese det.

KI bryter denne koblingen. Kunnskap kan nå tilegnes gjennom dialog. Eleven kan stille spørsmål, få forklaringer tilpasset eget nivå, prøve seg frem og bevege seg mellom tekst, tale, bilder, video og visualiseringer.

Det kan også åpne nye veier inn i selve skriftspråket. I Albalab har vi sett en tenåring som praktisk talt ikke kunne lese, bli motivert av å arbeide med prompting. Plutselig fikk formuleringene en umiddelbar og synlig konsekvens: Endret han ordene, endret resultatet seg. Skrift var ikke lenger bare noe han skulle mestre for å tilfredsstille skolen, men et praktisk verktøy for å få noe til å skje.

For barn som strever med tradisjonell lese- og skriveopplæring, bør vi utforske langt mer av slike arbeidsformer. KI kan gjøre forholdet mellom ord, mening og resultat konkret og umiddelbart.

Lesekommisjonen bør derfor skille mellom

- lesing som grunnleggende ferdighet
- lesing som kultur og dannelses
- lesing som teknologi for læring og kunnskapstilegnelse

De to første vil fortsatt være viktige. Men når det gjelder den tredje, bør vi våge å stille spørsmålet:

Kommer det å ta inn store mengder informasjon gjennom bokstaver til å være like viktig om ti eller tjue år som det er i dag?

Dette er heller ikke et spørsmål uten kostnader. Skoledagen har et begrenset antall timer. Hvis vi bruker mye tid på å trene elever til å tilegne seg store mengder

kunnskap gjennom lange tekster, er det tid som ikke samtidig kan brukes på å lære gjennom dialog, problemløsning eller praktisk arbeid. Derfor bør vi være sikre på at omfattende lesing fortsatt vil være en så sentral læringsteknologi som vi i dag tar for gitt.

Lesekommisjonen bør skille mellom målet om at alle barn skal kunne lese godt, og antakelsen om at alle barn i fremtiden primært skal lære gjennom å lese.

Øystein Schjetne
Albalab Ungdomsinnovasjon
albalab.org/no